

TORVMYRA SOM REGNMÅLER.

Av Ingjar Gudding.

MYRER — i særdeleshet mosemyrer — har som kjent tilbøyelighet til å «høyne» seg innover mot midten. Det er myrplantene, og da først og fremst mosene, som suger opp væten som en stor svamp, og med rikelig væte følger kraftigere vekst. Hvitmosen (sphagnum) vokser ustanselig i den ene enden og dør etter hvert nedentil, men råtner ikke — bare fortorves. Man skulle tro at det var tilsig utenfra som mest gjør myra våt, og på mindre myrer kan vel også det være tilfelle. Men ikke på de store. I så tilfelle skulle jo myrtorva være tykkest langs kanten, d.v.s. nærmest tilsiget, noe som aldri er tilfelle. Det er nedbøren som gir mest væte. Svensken E. Granlund har funnet at mosemyrenes konveksitet avhenger av årsnedbøren. Desto større myra er, jo mer vokser den i midten. Og forholdet mellom vekst og nedbør øker ved store nedbørmengder. Som eksempel vokste ei myr dobbelt så meget ved 600 mm nedbør som ved 500 mm. Ved 800 mm 3,5 ganger så meget, og ved 1000 mm 5 ganger så meget. Ved nedbørmengder under 500 mm var derimot veksten meget liten.

Ved nivellering av mosemyrer kan man således få et noenlunde nøyaktig begrep om årets nedbør. Dette kan få betydning i avsides strøk, hvor regelmessige meteorologiske iakttagelser faller for kostbart. Og hva mer er, man kan gjøre klimatiske observasjoner fra tider som ligger langt bakenfor dem da slike observasjoner begynte. De ulike nedbørmengder fra år til år gjør at mosens lengdetilvekst blir forskjellig, og at det blir lagdannelser i moselaget i likhet med bartrærnes årringer.

Ved nærmere iakttagelse av myrer har Granlund kunnet trekke opp kurver for årsnedbøren gjennom årtusener tilbake i tiden. «Årringene» eller år-lagene viser en gjentatt veksling mellom tørrere og fuktigere klima. Med støtte i analyser av blomsterstøv og ved oldfunn har man for Syd- og Midt-Sverige kunnet fastslå 5 tørkeperioder. Den første perioden ved slutten av steinalderen (ca. 2200 f. Kr.), den andre midt i bronsealderen (ca. 1300 f. Kr.), den tredje på overgangen mellom bronse- og jernalderen (ca. 500 f. Kr.), den fjerde i folkevandringstiden (ca. 500 e. Kr.) og den femte i den senere middelalder (ca. 1200 e. Kr.). Den tredje har vært den kraftigste, og den derpå følgende registrering har lenge vært kjent som en postglacial klimaforverring. Granlund har også kunnet trekke nokså bestemte slutninger om selve nedbørmengden i de forskjellige perioder. Hans resultater betyr et stort framskritt i kjennskapet til klimaets historie etter istiden.